

kansainvälistä huomiota.

Ehdotan Harri Erämetsän työn hyväksymistä valtiotieteen lisensiaattityöksi arvosanalla magna cum laude approbatur.

Osmo A. Wiio

J.P. Roos Erämetsästä

Harri Erämetsä: Joukkoviestintäkäyttö elämäntavan heijastajana. Tiedotusopin lisensiaattitutkielma. Helsingin yliopisto, huhtikuu 1989. 144 s. + liitteet.

Harri Erämetsän tutkimuksen tavoitteena on tarkastella elämäntavan ja joukkoviestintien käytön molemminpuolista yhteyttä: so. sitä miten joukkoviestintien käyttö jäsentää elämäntapaa ja miten taas elämäntapa vaikuttaa joukkoviestintien käyttöön. Tutkimuksessa hyödynnetään mm. Pierre Bourdieun, Erik Allardtin, Ilkka Heiskasen ja allekirjoittaneen elämäntapaa koskevia hahmotuksia siten että voi jopa puhua näiden teoreettisten näkökulmien empiirisestä soveltamisesta erityisalueen tarkasteluun. Kun aineistona on tässä tapauksessa Suomen Gallupin kulutus- ja joukkoviestintäaineisto ovat tulokset kansallisesti katsoen hyvin mielenkiintoisia.

Tutkimus etenee siten että ensin esitellään elämäntapa-käsitteistö ja luodaan sille empiirinen kehikko. Tämä kehikko perustuu osittain allekirjoittaneen yhdessä Gallupin kanssa kehittämään bourdieulaiseen Suomea koskevaan elämäntapakarttaan, mutta Erämetsä on hyödyntänyt huomattavasti parempaa sosioekonomista luokitusta ja näin onnistunut tarkentamaan kokonaiskuvaa.

Hän myös suorittaa TGI-aineiston faktorianalyysin saaden näin aikaan suoranaiset elämäntyyliyyypit useiden faktorien yhdistelminä, joita ei kuitenkaan sijoiteta muodostettuun elämäntavan luokkarakenteeseen. Tämä on ihmeellinen puute.

Tämän jälkeen tarkastellaan joukkoviestintien käyttöä ja kehitetään joukkoviestimien käyttäjätyyppit faktorianalyysien ja faktoripistemäärien avulla. Juuri tässä jaksossa on ehkä kaikkein eniten aineistopainolastia, turhia luetteloita yms.

Lopuksi nämä kaksi tarkastelukulmaa yhdistetään kokonaisanalyysiin, jossa siis käyttäjätyyppit sijoitetaan korrespondenssianalyysin avulla yhteen ja samaan kent-

tään elämäntavallisten luokkaryhmien kanssa. Erämetsän tuottamat elämäntaparyhmät on kuitenkin jätetty pois. Lopputuloksena saatu kaavio on kuitenkin monella tapaa kiintoisa ja uraa uurtava. Tuloksista mainittakoon vaikka se että joukkoviestintäkäyttö on vahvasti sukupolvisidonnaista, ja että luokkakulttuurinen ryhmäjäko on paljon vahvempi erottelija kuin sosio-ekonominen ryhmittely.

Pidän tutkimusta kiinnostavana ja pääosiltaan hyvin toteutettuna. Erämetsä tuntee aineiston hyvin, hänen uudelleenluokituksensa ovat hyvin harkittuja, hänen analyysinsä selkeitä ja taloudellisesti tehtyjä. (Tosin ai-noastaan korrespondenssianalyysi sisältää jotain "uutta" analyysillisesti).

Tutkimuksella on myös ilmeisiä puutteita. Sitä leimaa selvästi "Gallup-tyyli": luettelomaisuus, liian paljon aineistoa koskevaa taulukointia, teoreettinen tarkastelu on sirpaleista ja varsin suppeaa. Teoreettinen viitekehys otetaan pitkälle annettuna ulkopuolelta. Rakenne on myös hiukan hajanainen, juuri esimerkiksi aineistoa koskevia esittelyjä olisi edelleen voinut siirtää liitteisiin, jotka tosin ovat ehkä nytkin tarpeettoman laajat (n. tekstiosan mittaiset). Työssä on kiireisen kokoonpanon leima. Työ päättyy jotenkin kesken: tuloksia ei analysoida riittävästi eikä niitä vedetä yhteen. Esimerkiksi lopussa olisi voinut tarkastella tulosten relevanssia bourdieulaisten teoriakehikon kannalta.

Näitä vastaan asettuu tutkimusasetelman jännittävyys ja tulosten esillepanon selkeys sekä työn rakenteen jän-tevyys tältä osin. Tietyiltä osiltaan Erämetsän tutkielma on erittäin hyvä, kun taas toisaalta sen kokonaistoteutus on heikko. Tutkielma suorastaan vaatii tulla edelleen kehitellyksi väitöskirjana, ja ehdottomasti englannin kielellä. Koska työ on ilmeisen uusia mahdollisuuksia avaava juuri tiedotustutkimuksen piirissä, esitän sille hiukan epäröiden arvosanaksi magna cum laude approbatur.

J.P. Roos